

Кожна штучно створена композиція (зимовий сад, його фрагмент, рослина контейнерна група або настільна кабінетна композиція) з своєю структурою повинна нагадувати природну рослинну групу, мати закономірність побудови, цілісність і гармонію природного пейзажу. Іноді через екзотичну різноманітність зимовий сад стає зібранням найрізноманітніших далеких між собою рослин. Окрім декоративно-художньої єдності, до якої завжди прагнуть архітектори, художники і дизайнери, необхідна ще і екологічна єдність, щоб умови зростання рослин були близькі між собою.

Інтер'єрні фітокомпозиції є єдиним в естетичному і ботаніко-географічному значенні фрагментом, зібраним в одній або в двох-трьох місткостях. Група з кількох фітокомпозицій є пересувним зимовим садом.

Завдання фітокомпозиції – створення ілюзії присутності в природних умовах. Створюючи в інтер'єрах фітокомпозиції і зимові сади, треба пам'ятати, що вони мають велике виховне значення, оскільки сприяють не тільки вихованню в людині любові до прекрасного, але і пізнанню всього різноманіття життєвих форм рослинного світу нашої планети. Тому необхідно, щоб кожна рослинна група була не випадковим поєднанням, а дійсним віддзеркаленням природного пейзажу. Внаслідок аналізу різних рослинних співтовариств створюють ті чи інші типи фітокомпозицій.

Єдність кольорово-світлової гами є однією з найважливіших умов створення виразного, образного рішення інтер'єру. Активну психофізіологічну дію на людину має колір, тому під час кольорового оформлення інтер'єрів необхідно враховувати специфіку функціональних процесів, які відбуваються в них. У разі застосування ламп розжарювання з кольорами живих рослин відбуваються такі зміни:

- на фоні світлої стіни рослини з темно-зеленим листям виглядають темнішими, зелений колір – інтенсивніше;
- на фоні темної стіни ясно-зелений колір листя – світліше і м'якше; зелений колір, знаходячись на фоні свого додаткового червоного, вирає в насиченості;
- на фоні зеленого листя червона квітка виглядає ефектнішою;
- зелений колір рослинності на фоні хроматичного кольору змінюється у бік додаткового до кольору фону, і контраст тим буде сильнішим, чим ближче за світлотою фон і об'єкт;
- колір листя, знаходячись на нейтральному фоні однакового з ним кольору стіни, але більшої насиченості (зелений – зелене, коричневий – коричневе), втрачає в насиченості, сіріє і взагалі зникає;
- контрастний кольорний ефект групи декоративно-листяних рослин на фоні стіни або квітка на фоні листя буде тим сильніший, чим менша площа їх відповідно до площі фону.

Колірні зміни свідчать про те, що, створюючи комфортну обстановку в інтер'єрі і вводячи в нього рослинну групу, необхідно враховувати рішення рослинних груп в інтер'єрі при природному і штучному освітленні.

До малих архітектурних форм, для яких традиційно використовують елементи озеленення, потрібно віднести: басейни, фонтани, підпірні стінки, садові меблі, квіткові контейнери. Хочемо наголосити, що ми розробили ме-

тоди і методику комплексного вирішення озеленення інтер'єру на науковій основі і використовуємо їх в навчальному процесі.

Пропонована методика організації фітоструктури та фітосередовища суспільної будівлі дає змогу визначити раціональні прийоми організації внутрішнього озеленення, використання яких в архітектурній практиці сприятиме скороченню термінів їх проектування і будівництва, підвищенню естетичних і екологічних якостей проектних рішень і їх реалізації.

Література

1. Гарнизоненко Т.С. Справочник современного ландшафтного дизайнера / Т.С. Гарнизоненко. – Ростов-на-Дону : Изд-во "Феникс", 2005. – 314 с.
2. Ожегов С. История ландшафтной архитектуры / С. Ожегов. – М.-СПб. : Изд-во "Архитектура", 2003. – 232 с.
3. Чхартішвили Н.К. Озеленение интерьера / Н.К. Чхартішвили, В.В. Снежко. – К. : Вид-во "Будівельник", 1990. – 81 с.

Туманов И.М. Особенности преподавания дисциплины "Озеленение интерьеров" для студентов направления подготовки "Архитектура"

Обоснованы основные принципы, способствующие оптимальному применению элементов озеленения во внутреннем объеме – интерьере с учетом современных требований к решению задач озеленения. Определены основные тенденции современного подхода к процессу подготовки студентов направления "Архитектура".

Ключевые слова: профессиональное образование, интерьер, озеленение, зонирование, фитокомпозиции, архитектурный замысел.

Tumanow I.M. Teaching the course "Interior landscaping" for the students field of study "Architecture"

The basic principles, that are instrumental in optimum application of elements of greenery in an internal architectural volume – interior taking into account the modern requirements to the decision of tasks of greenery, are rationale. The basic tendencies of modern approach to the process of preparation of students straight preparations "Architecture" are determined.

Keywords: trade education, interior, greenery, zoning, phytocomposition, architectural project.

УДК 630*71 Асист. М.М. Фітак¹; М.М. Лабойко²; асист. В.С. Кучерявий¹

ШЛЯХИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ МУЗЕЮ НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ ТА ПОБУТУ У ЛЬВОВІ

Досліджено фітоценотичну структуру 68 рослинних асоціацій у 12 етнозонах на території 50 га. Проінвентаризовано 1089 дерева на присадибних територіях. Запропоновано шляхи реконструкції насаджень та ландшафтного облаштування території етнозон. Розроблено проект еколого-рекреаційного маршруту із розкриттям лісо-екологічних особливостей краю та характеру господарювання населення етнографічних регіонів.

Ключові слова: Музей народної архітектури та побуту, етнозона, етнографічний парк, скансен, рослинна асоціація, реконструкція насаджень, ландшафтне облаштування.

¹ НЛТУ України, м. Львів;

² заступник директора з наукової роботи Музею народної архітектури та побуту, м. Львів

Етнографічні парки – своєрідні музеї "просто неба". Перші етнографічні парки – скансени – з'являються у Скандинавії. Ідею створення такого музею, де були виставлені будівлі із внутрішньою обстановкою побуту, запропонував у 1790 р. швейцарський вчений Чарльз де Бонстеттон, який жив тоді в Данії. Перший скансен було закладено у 1891 р. у Стокгольмі за ініціативи А. Газеліуса [3, 5].

У наступні роки у різних країнах з'являються етнографічні музеї під відкритим небом: Копенгаген – 1887 р., Осло – 1902 р., Старе місто (Данія) – 1912 р., Бухарест – 1925 р., Коломенське (перший музей в Радянському Союзі) – 1927 р. Тепер таких музеїв лише в Європі діє близько двох тисяч.

Перший музей народної архітектури і побуту в Україні створено у 1964 р. у Переяслав-Хмельницькому. Сьогодні в Україні такі музеї є в Києві, Львові, Ужгороді, Чернівцях. Будують новий етнографічний музей у с. Крилос Галицького району на Івано-Франківщині [5].

Створюючи у 50-х роках насадження Шевченківського гаю, лісівники дбали головним чином про те, як заліснити оголені горбогір'я колишнього букового лісу "Кайзервальд", вирубаного на паливо в роки Першої світової війни. Більше того, тут інтенсивно розвивалися ерозійні процеси. Тоді для заліснення використовували швидкорослі північно-американські види дерев – дуб червоний, робінію звичайну, клен ясенелистий. З аборигенних видів висаджували бук лісовий, клен гостролистий, клен-явір, ясен звичайний, березу повислу. Значні за площею ділянки були відведені під сосну звичайну, невеликими масивами висаджували ялину європейську.

У світовій практиці музеї архітектури і побуту "під відкритим небом", які розташовані серед зелених насаджень (природних чи культурних), називають етнографічними парками [3]. Існуючі насадження Львівського музею народної архітектури і побуту назвати парковими не зовсім виправдано, оскільки вони за роки свого існування не були трансформовані засобами садово-паркового мистецтва в паркові. Висока повнота та густота насаджень, місцями непрохідні хащі та захаращеність різко знижують екологічну, естетичну та рекреаційну цінність існуючих деревостанів.

Водночас насадження етнографічних зон за породним складом не відповідають природним типам деревостанів, які зростають на батьківщині етнічних українців. Наприклад, на "Бойківщині" і "Гуцульщині" переважають масиви північноамериканського дуба червоного, який через свою густу крону негативно впливає на інсоляційний режим піднаметового простору, перешкоджаючи розвитку підлісового та трав'яного ярусів, а з візуальної точки зору – не ідентифікується з тамтешніми пейзажами.

Методика дослідження. Пошукові роботи виконували із використанням сучасних методик, прийнятих у фітоценології. Дослідження видової структури насаджень здійснювали за допомогою методів ландшафтної таксації та подеревної інвентаризації [6]. У ході маршрутних описів рослинних асоціацій їм присвоювали порядковий номер і межі кожної асоціації наносили на план. Подеревну інвентаризацію проводили лише на присадибних територіях.

Результати дослідження. Загалом на території присадибних ділянок етнотон Музею було проінвентаризовано 1089 дерев (табл. 1).

Табл. 1. Асортимент деревних рослин присадибних ділянок Музею

№ з/п	Назва виду	К-сть, шт.	№ з/п	Назва виду	К-сть, шт.
1	<i>Abies alba</i> Mill.	4	17	<i>Populus tremula</i> L.	1
2	<i>Acer negundo</i> L.	4	18	<i>Prunus avium</i> L.	70
3	<i>Acer platanoides</i> L.	83	19	<i>Prunus cerasifera</i> L.	9
4	<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	33	20	<i>Prunus cerasus</i> L.	26
5	<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	1	21	<i>Prunus domestica</i> L.	28
6	<i>Alnus glutinosa</i> Gaerth.	1	22	<i>Prunus padus</i> L.	1
7	<i>Betula pendula</i> Roth.	57	23	<i>Pyrus communis</i> L.	8
8	<i>Carpinus betulus</i> L.	16	24	<i>Quercus robur</i> L.	26
9	<i>Crataegus monogyna</i> Jacq.	7	25	<i>Quercus rubra</i> L.	196
10	<i>Fagus sylvatica</i> L.	25	26	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	10
11	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	15	27	<i>Salix caprea</i> L.	9
12	<i>Juglans regia</i> L.	52	28	<i>Sorbus aucuparia</i> L.	9
13	<i>Larix decidua</i> Mill.	79	29	<i>Taxus baccata</i> L.	5
14	<i>Malus domestica</i> Borkh.	51	30	<i>Tilia cordata</i> Mill.	56
15	<i>Picea abies</i> (L.) Karst.	158	31	<i>Ulmus scabra</i> Mill.	3
16	<i>Pinus silvestris</i> L.	46	Всього дерев		1089

Найбільш поширеними на присадибних територіях є *Quercus rubra*, *Picea abies*, *Acer platanoides*, *Larix decidua*, *Prunus avium*, *Betula pendula*, *Tilia cordata*, *Juglans regia*, *Malus domestica*. Обліковані види віднесені до 12 родин. Із них найчисельнішими є *Pinaceae* (26 %), *Fagaceae* (23 %), *Rosaceae* (19 %), *Sapindaceae* (11 %), *Betulaceae* (7 %), *Malvaceae* (5 %), *Juglandaceae* (5 %) та відповідно інші види 4 %. До хвойних відносимо 4 види, до листяних – 27.

Внаслідок близького розташування дерев до експонованих об'єктів, що призводить до їх затінення, тут спостерігається підвищена відносна вологість повітря, яка є основною причиною гниття солом'яних стріх та дерев'яних конструкцій. Враховуючи інсоляційну ситуацію та санітарний стан, пропонуємо відвести в рубку 367 дерев. Зазначимо, що серед них 34 дерева є аварійними і потребують негайного видалення, 117 – ушкоджені (сухостійні, суховершинні, всихаючі, уражені хворобами) та 216 таких, що загрожують архітектурним об'єктам навислими кронами чи близькістю до фундаменту (табл. 2). У рослинних асоціаціях в рубку відведено 1651 сухостійне та всихаюче дерево.

Проведене у 1990 р. лісовпорядкування виявило таку породну структуру лісових насаджень музею (за площею, га): дуб червоний – 8,93 га, сосна звичайна – 5,01 га, ялина європейська – 1,62 га, береза повисла – 5,35 га, клен гостролистий – 5,29 га, робінія звичайна – 5,24 га, модрина європейська – 1,61 га, клен-явір – 0,81 га, бук лісовий – 0,61 га, дуб звичайний – 0,28 га.

Найбільш вираженою у парковому насадженні є вертикальна структура або ярусність. Внаслідок високої повноти (0,9-1,0) та щільної зімкнутості деревостану (0,8-1,0) у насадженнях трав'яний ярус відсутній у 33-х рослин-

них асоціаціях, підлісковий ярус – у 20-ти асоціаціях, а у 25-ти представлений лише бузиною чорною, яка погіршує прохідність та проглядність. У 9-ти рослинних асоціаціях є тільки один деревний ярус.

Табл. 2. Зведена відомість деревних рослин, пропонується у рубку (територія садиб)

Етнозона	Нумеровані дерева	К-сть аварійних	К-сть ушкоджених	К-сть загрожуючих	Загал. к-сть
Бойківщина	1-574, 982-1002	18	76	72	594
Лемківщина	575-636	4	5	17	61
Закарпаття	637-681	5	3	18	43
Гуцульщина	682-806	0	22	29	122
Буковина	807-882	5	7	14	75
Покуття	883-934	1	0	14	51
Поділля	935-970	0	0	8	36
Фольклорний театр	971-981	0	0	0	11
Львівщина	1003-1094	1	4	44	101

Паркові масиви, утворені головним чином методом монокультур (з дуба червоного, сосни звичайної, клена гостролистого та ін. порід), є ландшафтами закритих просторів, які мають невисоку естетичну та рекреаційну цінність. Усі вони потребують розрідження з метою оптимізації фітоклімату та посилення інсоляційного режиму. Прорідження деревостанів та зниження їх повноти пропонуємо провести шляхом ландшафтних рубок.

Виділяємо три рівні ландшафтного проектування: ландшафтний район, ландшафтна ділянка, ландшафтна картина (Рубцов). У наших умовах ландшафтними районами є території етнографічних зон. В основі формування ландшафту тут лежить принцип подібності етнозон до природно-територіального комплексу регіону проживання етнічних українців.

Наступним рівнем ландшафтного району є ландшафтна ділянка, яка представлена ландшафтами закритих, напіввідкритих та відкритих просторів етнографічних зон. Сюди відносимо паркові масиви (рослинні асоціації), окремі зрізнені насадження та галявини, садиби та городи.

У кожній ландшафтній ділянці виділяємо ландшафтні картини, які склалися історично і ті, які проектуємо. Таким чином, на головній і другорядній композиційній осі, а ними є існуючі паркові доріжки і стежки, формуються різноманітні ландшафтні картини. Враховуючи приблизно одну вікову категорію деревостанів (50-60 років) і їх подальший розвиток, виділяємо три категорії дерев: А – акценти, Ф – фонові, Л – зайві [1].

А – акценти – дерева або група дерев, що акцентують на себе увагу, підкреслюючи особливості довколишніх насаджень. Акцентами потрібно виділяти дерева з оригінальним габітусом крони чи формою стовбура (фаутні та тристовбурні екземпляри), оригінальним розташуванням (вершина горба узлісся). Деревця цієї категорії значною мірою визначають емоційний вплив ландшафту і є об'єктами догляду, незважаючи на їх фізіологічний стан.

Ф – фонові дерева, які визначають рекреаційний потенціал насаджень, створюють фон і підкреслюють високі декоративні якості біогруп категорії А. У мікроасоціаціях етнозон фонові частини представлена однією (дуб

червоний, сосна звичайна, ялина європейська, береза повисла, бук лісовий) або декількома породами (дуб червоний + клен гостролистий, бук лісовий + граб, береза повисла + ялина європейська тощо).

Л – зайві дерева, які погіршують сприйняття дерев категорії А, а також перешкоджають їхньому росту і розвитку. У нашому випадку зайвими деревами будуть також ті, які є здоровими, але загрожують об'єктам.

Фонові дерева за їх лісоутворюючим, фізіологічним та естетичним станом поділяємо на три типи [1]:

- Ф І – дерева, що визначають рекреаційний та ландшафтотвірний потенціал насаджень і характеризуються підвищеним поточним приростом;
- Ф ІІ – дерева, що тимчасово зберігають лісотвірне значення завдяки своєму становищу в наметі, вирізняються сповільненим ростом;
- Ф ІІІ – дерева, що незворотно втратили лісотвірне та ландшафтотвірне значення у зв'язку зі своїм фізіологічним станом (сухостійні, суховершинні, уражені омелою та трутовиками тощо).

Інтенсивність зрізнення деревостану досліджуваних асоціацій залежить від породного складу та типу запроєктованого ландшафту і становить від 5 до 35 % (табл. 3).

Табл. 3. Вибірка дерев у рослинних асоціаціях для проведення ландшафтних рубок (на прикладі етнозони "Лемківщина")

№ асоціації	Склад деревостану*	Підріст	Вибірка дерев в рубку (%)			
			Ф І	Ф ІІ	Ф ІІІ	Л
25	6С4Б+Бк	Відсутній	68	15	10	7
26	9См1Б+Вб.к.	Відсутній	62	10	20	8
27	7Б3Бк	Відсутній	65	8	12	15
28	6Б4Бк	Відсутній	67	5	25	3

* – умовні скорочення: С – сосна звичайна; Б – береза повисла; Бк – бук лісовий; См – ялина європейська; Вб. к. – верба козяча.

Особливу увагу ми приділили формуванню узлісь (екотонів). Характерною особливістю узлісь рослинних асоціацій території Музею є невелика їх ширина (1-5 м), незначна різноманітність деревних, чагарникових та трав'яних видів рослин. У більшості випадків зовні такі угруповання нічим не відрізняються від загального паркового масиву.

Запропоновано такі основні принципи формування узлісь [2]:

- естетичну цінність узлісь потрібно підвищувати шляхом підбору деревно-чагарникової рослинності з контрастними відмінностями в будові стовбура і формі крони, будові, розмірах і кольорі листя, плодів;
- порушення прямолінійності шляхом влаштування розривів ("кишень", "бухт");
- вирубка периферійних кущів і дерев з метою розкриття привабливих місць;
- розрідження густих узлісь;
- посадка деревних, чагарникових та трав'яних рослин притаманних природному ареалу етнічних зон.

Для галявин площею менше 0,5 га потрібно формувати просте відкрите узлісся, понад 0,5 га – закриті. Кущі не повинні закривати красиві стовбури дерев і навпаки – повинні ховати непривабливі; це варто враховувати при введенні в узлісся чагарникових порід.

Лісівничий догляд за узліссями доцільно проводити шляхом освітлення від порослі та екземплярів дерев, що пригнічують чагарникові породи. Вирубувати також доцільно пошкоджені дерева та кущі. Інтенсивність рубок може коливатися в межах 20-60 %, залежно від структури і складу узлісь. В усіх випадках, потрібно прагнути зберегти багатство породного складу [2]. Реконструкцію проводимо за вибіркоким методом, тобто не суцільно, а тільки на тих ділянках, що потребують втручання (табл. 4).

Табл. 4. Основні прийоми формування узлісь рубками (Лемківщина)

№ а-ції	Склад та структура узлісся	Прийоми формування узлісь
25	Сосново-березово-букове, відкрите. Проглядність і прохідність середні	Покращення прохідності і проглядності, зниження загущеності узлісся, порушення прямолінійності
26	Ялинове, відкрите, загущене	Видалення відстаючих і низько декоративних екземплярів ялини, зниження загущеності, порушення прямолінійності
27	Березове, на окремих ділянках закриті. В основному прямолінійне	Порушення прямолінійності, формування внутрішнього узлісся
28	Березове, прямолінійне, внутрішнє	Порушення прямолінійності, виокремлення контрастних біогруп

Ландшафтне облаштування сучасних паркових насаджень Музею передбачає не лише ландшафтні рубки, але й ландшафтні культури, які створюються з метою збагачення видового складу дерев і чагарників та підвищення декоративності насаджень етнографічних зон.

Загалом на території етнозон Музею пропонується висадити 759 деревних рослин, характерних для природи етнозон (табл. 5).

Табл. 5. Асортиментна відомість проєктованих рослин

№ з/п	Назва виду	К-ть шт.	№ з/п	Назва виду	К-ть шт.
1	<i>Abies alba</i> Mill.	35	31	<i>Pinus mugo</i> Turra.	6
2	<i>Acer platanoides</i> L.	10	32	<i>Pinus silvestris</i> L.	30
3	<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	7	33	<i>Populus nigra</i> L.	2
4	<i>Acer tataricum</i> L.	3	34	<i>Populus tremula</i> L.	5
5	<i>Alnus glutinosa</i> Gaertn.	16	35	<i>Prunus avium</i> L.	6
6	<i>Alnus incana</i> Moench.	9	36	<i>Prunus cerasus</i> L.	12
7	<i>Betula pendula</i> Roth.	26	37	<i>Prunus spinosa</i> L.	19
8	<i>Caprinus betulus</i> L.	26	38	<i>Pyrus communis</i> L.	7
9	<i>Cornus alba</i> L.	9	39	<i>Quercus robur</i> L.	8
10	<i>Cornus sanguinea</i> L.	22	40	<i>Quercus petraea</i> Liebl.	7
11	<i>Corylus avellana</i> L.	15	41	<i>Rhamnus cathartica</i> L.	2
12	<i>Crataegus monogyna</i> Jacq.	11	42	<i>Rhododendron luteum</i> Swett.	26
13	<i>Daphne mezereum</i> L.	14	43	<i>Rhododendron myrtifolium</i> L.	5
14	<i>Euonymus europaea</i> L.	7	44	<i>Ribes petraeum</i> Wulf.	6
15	<i>Euonymus verrucosa</i> Scop.	6	45	<i>Rosa canina</i> L.	36
16	<i>Fagus sylvatica</i> L.	23	46	<i>Rosa rugosa</i> Thunb.	15
17	<i>Frangula alnus</i> L.	12	47	<i>Rubus caesius</i> L.	9
18	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	8	48	<i>Rubus fruticos</i>	4

19	<i>Juniperus communis</i> L.	8	49	<i>Salix babylonica</i> L.	10
20	<i>Juniperus scopulorum</i> Sarg.	5	50	<i>Salix cinerea</i> L.	3
21	<i>Juniperus sibirica</i> Burg.	3	51	<i>Sambucus racemosa</i> L.	21
22	<i>Larix decidua</i> Mill.	11	52	<i>Sorbus aucuparia</i> L.	15
23	<i>Lonicera nigra</i> L.	7	53	<i>Spirea ulmaria</i> L.	3
24	<i>Lonicera tatarica</i> L.	28	54	<i>Staphylea pinnata</i> L.	3
25	<i>Malus domestica</i> Borkh.	15	55	<i>Taxus baccata</i> L.	9
26	<i>Malus silvestris</i> Mill.	4	56	<i>Tilia cordata</i> Mill.	12
27	<i>Padus mahaleb</i> L.	25	57	<i>Ulmus scabra</i> Mill.	16
28	<i>Picea abies</i> (L.) Karst	37	58	<i>Viburnum lantana</i> L.	17
29	<i>Picea pungens</i> Engelm.	2	59	<i>Viburnum opulus</i> L.	24
30	<i>Pinus cembra</i> L.	17		Всього рослин	759

Проектом передбачається влаштування еколого-рекреаційного маршруту, який розкриватиме лісоекологічні особливості регіонів, а також особливості загосподарювання земель садиб етнографічних зон. Для цього розташовано видові точки вздовж маршруту: овочевий город, моріжок із лучною рослинністю, сільський квітник із одно- та дворічних рослин, город злакових та бобових культур, город лікарських і пряно-ароматичних рослин, медоносна галявина – на Бойківщині; квітник троянд та "Долина нарцисів" – Закарпаття; сад-ягідник – Лемківщина; полонина, царинка, "Карпатарій" – Гуцульщина; буковий гай – Буковина; яблуневий сад – Покуття; тернове поле – Поділля; березовий гай, сосновий бір із підліском рододендрона жовтого та чорничника – Волинь, Полісся; макет геоморфологічної карти – Львівщина.

Висновки та рекомендації. Створені у 50-х роках зелені насадження Музею народної архітектури та побуту у місті Львові перетворились у високоповнотні, сильно загущені лісові масиви з низьким рівнем естетичності та рекреаційної цінності. Виявлено велику кількість сухостійних, всихаючих та аварійних дерев, які потребують видалення. Шляхом ландшафтних рубок рекомендуємо зменшити повноту насаджень до 0,5-0,7, знизити густоту, виокремити біогрупи-акценти та окремо стоячі високодекоративні дерева. Уздовж еколого-рекреаційного маршруту сформувати узлісся із використанням красивоквітучих дерев та чагарників.

Література

- Атрохин В.Г. Ландшафтное лесоводство / В.Г. Атрохин, В.Я. Курамшин. – М. : Изд-во "Экология", 1991. – 176 с.
- Бондаренко В.Д. Узлісся: екологія, функції та формування / В.Д. Бондаренко, О.І. Фурличко. – Львів : Вид-во "Астериск", 1993. – 64 с.
- Кучерявий В.П. Сади і парки Львова / В.П. Кучерявий. – Львів : Вид-во "Світ", 2008. – 360 с.
- Моисеев В.С. Строительство и реконструкция лесопарковых зон. На примере Ленинграда / В.С. Моисеев, Л.Н. Яновский, В.А. Максимов и др. – Л. : Стройиздат, 1975. – 543 с.
- Музей просто неба. [Електронний ресурс]. – Доступний с <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
- Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24.12.2001 р., № 226 "Про затвердження Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу України".

Фитак М.М., Лабойко М.М., Кучерявий В.С. Пути реконструкции зеленых насаждений Музея народной архитектуры и быта во Львове

Исследована фитоценотическая структура 68 растительных ассоциаций в 12 этнозонах на территории 50 га. Проинвентаризировано 1089 дерева на приусадебных территориях. Предложены пути реконструкции насаждений и ландшафтного обустройства территории этнозон. Разработан проект эколого-рекреационного маршрута с раскрытием лесозоологических особенностей края и характера хозяйства населения этнографических регионов.

Ключевые слова: Музей народной архитектуры и быта, этнозоны, этнографический парк, скансен, растительная ассоциация, реконструкция насаждений, ландшафтное обустройство.

Fitak M.M., Laboyko M.M., Kucheryavy V.S. The reconstruction of vegetation in the Museum of folk architecture and rural life at Lviv

The phytocoenotic structure of 68 vegetations association at 12 ethnozone on the territory of fifty hectares was explored. 1089 trees near the homestead territory were inventoried. The ways to reconstruction of vegetation and improvement of landscape the territory of ethnozone were proposed. The designed by ecological and recreation route with the disclosure of forest and of ecology features by the land and the nature of menage population at ethnographic regions.

Keywords: The Museum of folk architecture and rural life, ethnozone, ethnographic park, skansen, the vegetations association, the reconstruction of vegetation, the improvement of landscape.

УДК [82+7]:37.036:712.4

Доц. С.Л. Шлемкевич, канд. філос. наук –
НЛТУ України, м. Львів

**ЛІТЕРАТУРА ТА МИСТЕЦТВО – ЧИННИК ФОРМУВАННЯ
ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАХІВЦЯ З ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ**

Одним із найважливіших шляхів реформування вищої школи в Україні вважаємо впровадження інноваційних технологій навчання, які забезпечують формування спеціаліста нового типу – із широким мисленням, ґрунтовними знаннями та усвідомленням свого громадянського обов'язку. Література та мистецтво загалом сприяє розвитку творчого потенціалу такого спеціаліста, зокрема у сфері ландшафтного дизайну.

Ключові слова: гуманітарні дисципліни, мистецтво, література, асоціативність.

Одним із найголовніших завдань вищої школи на сучасному етапі є підвищення ефективності змісту та методів навчання, які повинні забезпечити формування творчого стилю мислення студентів, здатності до сутнісного відображення дійсності та вирішення проблем її творчого перетворення. Сьогодні стає очевидною необхідність переходу від парадигми навчання до парадигми вчення, яка передбачає єдність процесів передачі та засвоєння знань і розвитку навичок і здібностей до освоєння нових досягнень науки та техніки і їх подальшого використання у практиці, вміння критично осмислювати і групувати інформацію, ефективно спілкуватися. Тільки ці якості забезпечать професійну стабільність, соціальну компетентність особистості і досягнення нею життєвого успіху.

Звертаючись до аналізу якостей, що становлять специфіку творчої особистості (серед них світоглядна цілісність, внутрішнє мотивування дій, мобільність мислення, незакомплексованість тощо), ми доходимо висновку, що творчу особистість характеризує не наявність кожної якості зокрема, а лише їх унікальне поєднання, яке і забезпечує безперервний творчий процес.

Власне, допомогти майбутньому спеціалісту розвинути свій творчий потенціал повинна вища школа, метою якої є формування всебічно-творчого спрямування особистості, гармонізація розвитку індивідуально-своєрідних рис особистості і соціально набутого досвіду. Особливу місію під час досягнення цієї мети виконують гуманітарні дисципліни. Адже саме вони зорієнтовані на формування світогляду, нестандартних способів діяльності, універсально творчого сприйняття дійсності. У процесі вивчення гуманітарних дисциплін є можливість широко використовувати проблемні методи навчання, за яких заперечується банальна форма спілкування викладача і студента на рівні "питання – відповідь", удосконалювати механізми ведення дискусій, формулювати завдання, що покликані розвивати уяву, оптимізувати творчий пошук. Важливо і те, що гуманітарні дисципліни, особливо курси історії України, світової та вітчизняної культури дають змогу безпосереднього опанування цінностями культури і на цій основі формування власних, непересічних поглядів особистості.

Дисципліни, пов'язані з теоретичним та практичним освоєнням надбань у сфері художньої творчості, посідають особливе місце серед інших, тим більше, коли йдеться про вищі навчальні заклади, що готують майбутніх представників творчих професій, зокрема ландшафтних архітекторів, дизайнерів, покликаних естетично освоювати простір, підкреслювати естетичну вартість природних форм.

Дисципліна "Історія мистецтва та архітектури" є обов'язковою для студентів, які навчаються у мистецьких ВНЗ України. Адже лише через залучення до історичного досвіду, що закріплюється у парадигмах мислення, системі цінностей та емоційних станах людини, апробованих соціальною практикою, відбувається формування всебічно розвинутої творчої особистості.

Вивчаючи історію розвитку світової та вітчизняної архітектури, образотворчого мистецтва, усвідомлюючи зміст основних мистецтвознавчих категорій, студенти формують вміння характеризувати основні види та жанри мистецтва; виявляти основні принципи творення художнього образу; визначати основні закономірності творення стилю, його особливості; усвідомлюють роль та місце знань, практики, інтуїції, символу у творчому процесі; оцінюють значення для цивілізації, культури людства художньої творчості видатних митців. Отже, вивчення дисципліни дає змогу підвищити суб'єктивну культуру сприйняття творів мистецтва, розвинути естетичний смак, збагатити духовний світ.

Проте найважливішим результатом вивчення дисципліни є можливість використати її зміст як основу для власних мистецьких пошуків, реалізувати творчий потенціал мистця, який об'єднує здатність до деякого виду діяльності та загальну творчу установку.

Ознайомлення із світовою практикою підготовки спеціалістів у галузі ландшафтного дизайну показує, що в деяких країнах, зокрема Франції, Англії, особливо у США, значну увагу приділяють вивченню історії розвитку та специфічним особливостям не тільки архітектури та живопису, але й усіх видів мистецтва. Така установка є цілком виправданою. Адже всі види мистец-